

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
NILA JÄÄSKINENA
přednesené dne 25. dubna 2013¹

Věc C-9/12

Corman-Collins SA
proti
La Maison du Whisky SA

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná tribunal de commerce de Verviers (Belgie)]

„Soudní příslušnost v občanských a obchodních věcech — Nařízení (ES) č. 44/2001 — Článek 2 — Článek 5 bod 1 písm. a) a b) — Zvláštní příslušnost ve smluvních věcech — Pojmy ‚prodej zboží‘ a ‚poskytování služeb‘ — Smlouva o autorizovaném prodeji zboží — Závazek, o němž se jedná“

I – Úvod

1. Předmětem této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané tribunal de commerce de Verviers (Belgie) je výklad pravidla pro určení zvláštní příslušnosti ve smluvních věcech upraveného v čl. 5 bodu 1 písm. a) a b) nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech², obvykle nazývaného „nařízení Brusel I“.

2. Tato žádost byla podána v souvislosti se žalobou společnosti Corman-Collins SA (dále jen „Corman-Collins“) se sídlem v Belgii proti La Maison du Whisky SA (dále jen „La Maison du Whisky“), společnosti se sídlem ve Francii, z důvodu, že posledně uvedená společnost ukončila smlouvu o autorizovaném prodeji, která byla podle názoru žalobkyně v původním řízení pro smluvní strany závazná.

3. Francouzská společnost zpochybňuje příslušnost belgických soudů k projednání tohoto sporu, jakož i samotnou skutečnost, že mezi účastnicemi řízení existovala smlouva této povahy. Svou námitku nepříslušnosti zakládá na článku 2 nařízení č. 44/2001, který stanoví, že žalovaný se sídlem v členském státě³ musí zásadně podléhat soudům posledně uvedeného státu. V této souvislosti se předkládající soud v první řadě táže na případnou neslučitelnost belgického pravidla mezinárodního práva soukromého s unijním právem, které upravuje příslušnost belgických soudů, je-li žalobce autorizovaným prodejcem, který má sídlo v Belgii a který argumentuje ukončením smlouvy o autorizovaném prodeji zboží, jež má účinky na vnitrostátním území.

1 — Původní jazyk: francouzština.

2 — Úř. věst. 2001, L 12, s. 1.

3 — V souladu s čl. 1 odst. 3 tohoto nařízení se pro účely tohoto stanoviska výrazem „členský stát“ rozumí všechny členské státy Evropské unie s výjimkou Dánského království.

4. Na druhém místě, a zde spočívá i těžiště této věci, má Soudní dvůr rozhodnout, zda smlouva o autorizovaném prodeji, na jejímž základě jedna strana nakupuje zboží od druhé strany v členském státě za účelem jeho prodeje na území jiného členského státu, musí být kvalifikována jako „prodej zboží“ nebo „poskytování služeb“ ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. b) nařízení č. 44/2001, což je otázka, k níž již bylo zaujato několik protichůdných stanovisek jak v právní nauce, tak i v judikatuře několika členských států⁴. Pokud nebude přijata žádná z těchto kvalifikací, mohl by tento druh smluv spadat pod pravidlo pro určení příslušnosti upravené v uvedeném bodě 1 písm. a) v souladu s pořadím upraveným v písm. c) tohoto bodu.

5. Konečně, prostřednictvím poslední předběžné otázky, jejíž obsah lze plně pochopit až po obeznámení se s odůvodněním předkládacího rozhodnutí, je Soudní dvůr žádán o to, aby v případě, že bude použitelné ustanovení písm. a), a nikoli písm. b) článku 5 bodu 1 nařízení č. 44/2001, určil, zda je „závazkem, o němž se jedná“ ve smyslu tohoto ustanovení závazek prodávajícího – poskytovatele oprávnění k prodeji, anebo závazek kupujícího – autorizovaného prodejce.

II – Právní rámec

A – Unijní právo

1. Nařízení č. 44/2001

6. Článek 2 odst. 1 nařízení č. 44/2001, který je obsažen v oddíle 1 nazvaném „Obecná ustanovení“ kapitoly II uvedeného nařízení upravující pravidla příslušnosti, stanoví zásadu, podle které „[n]estane-li toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště na území některého členského státu, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu“.

7. Článek 5 bod 1 nařízení č. 44/2001 obsažený v oddíle 2 kapitoly II nazvaném „Zvláštní příslušnost“ stanoví:

„Osoba, která má bydliště na území některého členského státu, může být v jiném členském státě žalována:

- 1) a) pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy, u soudu místa, kde závazek, o němž se jedná, byl nebo měl být splněn;
- b) pro účely tohoto ustanovení a pokud nebylo dohodnuto jinak, je místem plnění zmíněného závazku:
 - v případě prodeje zboží místo na území členského státu, kam zboží podle smlouvy bylo nebo mělo být dodáno,
 - v případě poskytování služeb místo na území členského státu, kde služby podle smlouvy byly nebo měly být poskytovány;
- c) nepoužije-li se písmeno b), použije se písmeno a)“.

4 — K analýzám ve srovnávacím právu zejména viz: Berlioz, P., „La notion de fourniture de services au sens de l'article 5-1 b) du règlement „Bruxelles I“, *J. D. I.*, 2008, č. 3, doctrine 6, s. 675; Hollander, P., *Le droit de la distribution*, Anthémis, Liège, 2009, s. 271 a násl., jakož i Magnus, U. a Mankowski, P. (éd.), *Brussels I Regulation*, Sellier European Law Publishers, Munich, 2012, s. 153 a násl.

2. Nařízení Řím I

8. Sedmý bod odůvodnění nařízení (ES) Evropského parlamentu a Rady č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)⁵ uvádí, že „věcná působnost a ustanovení uvedeného nařízení by měly být v souladu s nařízením č. [44/2001].

9. Článek 4 odst. 1 uvedeného nařízení stanoví:

„V míře, ve které nebylo právo rozhodné pro smlouvu zvoleno podle článku 3, a aniž jsou dotčeny články 5 až 8, je právo rozhodné pro následující smlouvy určeno takto:

- a) smlouva o koupi zboží se řídí právem země, v níž má prodávající obvyklé bydliště;
 - b) smlouva o poskytování služeb se řídí právem země, v níž má poskytovatel služby obvyklé bydliště;
- [...]
- f) smlouva o distribuci se řídí právem země, v níž má distributor obvyklé bydliště;
- [...]“

B – *Belgické právo*

10. Zákon ze dne 27. července 1961 o jednostranném ukončení distributorských smluv uzavřených na dobu neurčitou⁶ (dále jen „belgický zákon ze dne 27. července 1961“) definuje „smlouvu o autorizovaném prodeji“ v čl. 1 odst. 2 jako „každou smlouvu, na jejímž základě poskytovatel vyhrazuje jednomu či několika autorizovaným prodejcům právo prodávat vlastním jménem a na vlastní účet výrobky, které vyrábí nebo distribuuje“.

11. Článek 4 tohoto zákona stanoví:

„V případě ukončení smlouvy o autorizovaném prodeji, která má účinky na celém belgickém území nebo jeho části, může poškozený autorizovaný prodejce vždy žalovat poskytovatele v Belgii, a to buď před soudem svého bydliště, nebo před soudem bydliště nebo sídla poskytovatele.

V případě sporu předloženého belgickému soudu se výlučně použije belgické právo.“

III – Spor v původním řízení a předběžné otázky a řízení před Soudním dvorem

12. Corman-Collins, společnost se sídlem v Belgii, a La Maison du Whisky, společnost se sídlem ve Francii, udržovaly po dobu deseti let obchodní vztahy spočívající v tom, že prvně uvedená společnost nakupovala od druhé společnosti whisky různých ochranných známek, které odebírala ze skladů francouzské společnosti, načež je prodávala na belgickém území.

13. Během celého tohoto období používala Corman-Collins název „Maison du Whisky Belgique“ a internetovou stránku uváděnou jako „www.whisky.be“, aniž to vedlo k nějaké reakci ze strany La Maison du Whisky. Dále byly kontaktní údaje společnosti Corman-Collins uvedeny v časopise Whisky Magazine vydávaném dceřinou společností společnosti La Maison du Whisky.

5 – Úř. věst. L 177, s. 6.

6 – *Moniteur belge* ze dne 5. října 1961, s. 7518. Zákon ve znění zákona ze dne 13. dubna 1971 o jednostranném ukončení smluv o autorizovaném prodeji (*Moniteur belge* ze dne 21. dubna 1971, s. 4996).

14. V prosinci 2010 zakázala posledně uvedená společnost společnosti Corman-Collins používat uvedený název a výše uvedenou internetovou stránku uzavřela. V únoru 2011 ji informovala, že od 1. dubna, respektive 1. září 2011 svěří výhradní distribuci dvou výrobků s ochrannými známkami jiné belgické společnosti, jejímž prostřednictvím měla společnost Corman-Collins od té doby pořizovat své objednávky.

15. Dne 9. března 2011 podala Corman-Collins proti společnosti La Maison du Whisky žalobu u tribunal de commerce de Verviers, v níž se domáhala toho, aby uvedené společnosti byla na základě belgického zákona ze dne 27. července 1961 uložena povinnost zaplatit náhradu škody za vypovězení smlouvy a náhradu další škody.

16. La Maison du Whisky zpochybnila místní příslušnost soudu, jemuž byla věc předložena, z důvodu, že příslušné jsou francouzské soudy na základě článku 2 nařízení č. 44/2001. Corman-Collins na tuto námitku odpověděla odkazem na článek 4 uvedeného belgického zákona.

17. Účastnice řízení se navíc neshodují na kvalifikaci svých obchodních vztahů, přičemž je nesporné, že nikdy písemně neuzavřely rámcovou dohodu, která definuje podmínky těchto vztahů. Podle společnosti Corman-Collins se jedná o smlouvu o výhradním prodeji zboží ve smyslu tohoto belgického zákona, zatímco La Maison du Whisky tvrdí, že se jedná o pouhé kupní smlouvy uzavírané na základě týdenních objednávek v závislosti na poptávce společnosti Corman-Collins.

18. Ve svém předkládacím rozhodnutí tribunal de commerce de Verviers výslovně uvádí, že společnosti Corman-Collins a La Maison du Whisky „byly vázány ústní dohodou“ a že „na základě [...] belgického zákona ze dne 27. července 1961 lze právní vztah mezi účastnicemi řízení kvalifikovat jako smlouvu o autorizovaném prodeji, jelikož žalobkyně byla oprávněna prodávat na belgickém území zboží nakoupené u žalované“.

19. Na druhé straně vyjadřuje tento soud pochybnosti o možnosti založit svou příslušnost na pravidle upraveném v článku 4 belgického zákona ze dne 27. července 1961 vzhledem k přednosti unijního práva a ustanovení nařízení č. 44/2001, které je podle jeho názoru použitelné jak *ratione loci*, tak *ratione materiae*. Tento soud uvádí, že na základě článku 2 uvedeného nařízení by měly být příslušné francouzské soudy, avšak že lze také použít článek 5 bod 1 tohoto nařízení. V této souvislosti se uvedený soud táže, zda s ohledem na judikaturu Soudního dvora⁷ musí být smlouva o autorizovaném prodeji kvalifikována jako smlouva o prodeji zboží nebo poskytování služeb ve smyslu článku 5 bodu 1 písm. b) nařízení č. 44/2001. Dodává také, že pouze v případě, že pro takový druh smlouvy nebude možné použít žádnou z těchto kvalifikací, bude třeba určit, jaký závazek je ve sporu v původním řízení sporným závazkem, o nějž se jedná, což je problematika, která se implicitně vztahuje k čl. 5 bodu 1 písm. a) tohoto nařízení.

20. Za těchto okolností se tribunal de commerce de Verviers rozhodnutím ze dne 6. ledna 2012 rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je třeba článek 2 nařízení č. 44/2001, případně ve spojení s [čl. 5 bodem 1 písm. a) nebo b)], vykládat v tom smyslu, že brání takovému pravidlu pro určení příslušnosti, jako je pravidlo obsažené v článku 4 belgického zákona ze dne 27. července 1961, které upravuje příslušnost belgických soudů v případě, že autorizovaný prodejce má sídlo na belgickém území a smlouva o autorizovaném prodeji má zcela nebo zčásti účinky na tomto území, a to nezávisle na místě sídla poskytovatele oprávnění k prodeji, je-li tento poskytovatel žalovaným?

7 — Předkládající soud odkazuje na rozsudky ze dne 23. dubna 2009, Falco Privatstiftung a Rabitsch (C-533/07, Sb. rozh. s. I-3327) a ze dne 11. března 2010, Wood Floor Solutions Andreas Domberger (C-19/09, Sb. rozh. s. I-2121).

- 2) Je třeba čl. 5 bod 1 písm. a) nařízení č. 44/2001 vykládat v tom smyslu, že se použije na smlouvu o autorizovaném prodeji zboží, na základě které jeden účastník kupuje zboží od druhého účastníka, aby je prodával na území jiného členského státu?
- 3) V případě záporné odpovědi na tuto otázku, je třeba čl. 5 bod 1 písm. b) nařízení č. 44/2001 vykládat v tom smyslu, že se vztahuje na takovou smlouvu o autorizovaném prodeji, jako je smlouva mezi účastníky řízení?
- 4) V případě záporné odpovědi na předchozí dvě otázky, je v případě ukončení smlouvy o autorizovaném prodeji sporným závazkem závazek prodávajícího-poskytovatele oprávnění k prodeji nebo závazek kupujícího-autorizovaného prodejce?“

21. Písemná vyjádření předložily společnosti Corman-Collins a La Maison du Whisky, Belgické království a Švýcarská konfederace, jakož i Evropská komise.

22. Na jednání ze dne 31. ledna 2013 byly zastoupeny společnosti Corman-Collins, La Maison du Whisky, belgická vláda a Komise.

IV – Analýza

A – *Vyloučení pravidla pro určení příslušnosti upraveného v článku 4 belgického zákona ze dne 27. července 1961 nařízením č. 44/2001 (první otázka)*

23. Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda takové vnitrostátní pravidlo pro určení příslušnosti, jako je pravidlo obsažené v článku 4 belgického zákona ze dne 27. července 1961, může být použito vůči žalované, která má bydliště v jiném členském státě, bez ohledu na ustanovení nařízení č. 44/2001.

24. Jedná se o to, zda by podle uvedeného vnitrostátního ustanovení mohly být belgické soudy příslušné v případě, kdy autorizovaný prodejce, který má bydliště na belgickém území, zažaluje poskytovatele oprávnění k prodeji z důvodu výpovědi smlouvy o autorizovaném prodeji, jelikož dotčená smlouva vyvolává účinky na tomto území nebo jeho části, nezávisle na místě, kde se nachází bydliště nebo sídlo žalovaného.

25. V daném případě společnost Corman-Collins tvrdí, že může proti společnosti La Maison du Whisky podat žalobu u belgického soudu na základě tohoto ustanovení, ačkoli se její sídlo nachází na francouzském území.

26. Kromě společnosti Corman-Collins všichni účastníci řízení, kteří předložili vyjádření, jednotně navrhují, aby Soudní dvůr odpověděl tak, že uplatnění takového pravidla pro určení příslušnosti vyplývajícího z *lex fori* je za okolností tohoto typu vyloučeno, protože spadají do působnosti *ratione loci* nařízení č. 44/2001.

27. S tímto názorem souhlasím. Nařízení č. 44/2001 má totiž především⁸ jednotně určit soudní příslušnost ve všech sporech s mezinárodním prvkem, jejichž předmět se týká oblasti, na kterou se vztahuje⁹. Z bodu 8 odůvodnění tohoto nařízení jasně vyplývá, že má-li žalovaný bydliště v jednom z členských států, které jsou vázány uvedeným nařízením, musí mít společná pravidla v oblasti příslušnosti, která upravuje, v zásadě přednost před pravidly příslušnosti, která jsou v platnosti v těchto jednotlivých státech.

28. Na základě těchto sjednocených norem platí, že má-li žalovaný bydliště v členském státě, jako je tomu v případě sporu v původním řízení, musí se žalobce v zásadě obrátit na soudy tohoto státu podle obecného pravidla pro určení příslušnosti upraveného v článku 2 nařízení č. 44/2001.

29. Z článku 3 odst. 1 nařízení č. 44/2001 vyplývá, že jediné přípustné výjimky z této zásady jsou obsaženy v oddílech 2 až 7 kapitoly II tohoto nařízení upravujících otázky příslušnosti. Pokud jde především o takový smluvní vztah, jako je vztah dotčený ve věci v původním řízení, použije se alternativně k pravidlu obsaženému v jeho článku 2¹⁰ zvláštní pravidlo pro určení příslušnosti uvedené v článku 5 bodu 1 uvedeného nařízení, a nikoli pravidla pro určení příslušnosti upravená v právních řádech členských států.

30. Druhý odstavec tohoto článku 3 rozšiřuje myšlenku, podle které bylo úmyslem unijního zákonodárce vyloučit provádění vnitrostátních pravidel pro určení příslušnosti v situacích, které spadají do působnosti nařízení č. 44/2001¹¹, protože výslovně stanoví, že na žalované, kteří mají bydliště na území některého členského státu, nelze taková pravidla použít.

31. Podle mého názoru je tedy třeba na první otázku odpovědět tak, že má-li žalovaný bydliště na území jiného členského státu, než je sídlo soudu, jemuž byl spor předložen, mají ustanovení nařízení č. 44/2001 přednost před takovým vnitrostátním pravidlem pro určení příslušnosti, jako je pravidlo upravené v článku 4 belgického zákona ze dne 27. července 1961.

B – Kvalifikace smlouvy o autorizovaném prodeji v rámci článku 5 bodu 1 nařízení č. 44/2001 (druhá a třetí otázka)

1. Úvodní poznámky

32. Podle mého názoru nebyla druhá a třetí otázka jasně formulována, jelikož předkládající soud patrně zaměnil jednotlivé druhy příslušností obsažené v čl. 5 bodu 1 nařízení č. 44/2001 a nezohlednil zcela způsob, jakým jsou mezi sebou uspořádány¹².

33. Podstatou těchto otázek předkládajícího soudu je, zda se pro účely určení příslušného soudu k projednání žaloby podané v souvislosti se smlouvou o autorizovaném prodeji použije písm. a) či b) článku 5 bodu 1 nařízení č. 44/2001.

8 — Druhý bod odůvodnění nařízení č. 44/2001 stanoví, že nařízení obsahuje ustanovení, která sjednocují pravidla pro určení příslušnosti v občanských a obchodních věcech a zjednodušují formality s ohledem na rychlé a jednoduché uznávání a výkon rozhodnutí členskými státy, pro které je uvedené nařízení závazné.

9 — Věcná působnost nařízení č. 44/2001 je vymezena v jeho článku 1.

10 — Uvedený článek 5 umožňuje za podmínek, které stanoví, aby si žalobce zvolil k projednání sporu jiné soudy, než jsou soudy členského státu, ve kterém má žalovaný bydliště.

11 — Jinak je tomu samozřejmě v případě, že situace, která vedla ke sporu, je čistě vnitrostátní povahy.

12 — Stejně je tomu u čtvrté otázky z důvodů, které osvětlím později.

34. S ohledem na propojenost těchto dvou otázek mám za to, že k podání užitečné odpovědi je třeba posoudit tyto otázky společně a především, vzhledem k hierarchii zavedené v písm. c) uvedeného článku 5 bodu 1, obrátit jejich pořadí tak, aby byla nejprve posouzena třetí otázka týkající se písm. b) tohoto ustanovení a až poté druhá otázka vztahující se k písm. a) stejného ustanovení¹³.

35. Úvodem připomínám, že pro účely výkladu nařízení č. 44/2001 je relevantní judikatura Soudního dvora k Úmluvě o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ze dne 27. září 1968¹⁴ (dále jen „Bruselská úmluva“), a to pokud jsou ustanovení těchto právních nástrojů rovnocenná, přičemž je nutno poznamenat, že uvedené nařízení nahradilo tuto úmluvu ve vztazích mezi členskými státy¹⁵.

36. Soudní dvůr již uvedl, že mezi zněním čl. 5 bodu 1 písm. a) nařízení č. 44/2001 a čl. 5 bodu 1 první věty Bruselské úmluvy existuje naprostá shoda a že návaznost výkladu mezi těmito právními nástroji byla nejen výslovně požadována zákonodárcem Společenství¹⁶, ale je také v souladu se zásadou právní jistoty, z čehož vyplývá, že těmito ustanovením musí být přiznán stejný rozsah působnosti¹⁷.

37. Pokud jde naopak o čl. 5 bod 1 písm. b) nařízení č. 44/2001, jsou dopady, které je třeba vyvodit z rozsudků, kterými byla vyložena Bruselská úmluva, o něco méně přímé, neboť pravidla pro určení příslušnosti obsažená v uvedeném písm. b) jsou nová. Zvláštnost tohoto ustanovení zdůraznil Soudní dvůr jak z hlediska přípravných prací na uvedeném nařízení, tak i struktury jeho čl. 5 bodu 1¹⁸, a vyvodil z toho, že „zákonodárce Společenství chtěl pro všechny jiné smlouvy než ty, které se týkají prodeje zboží a poskytování služeb, zachovat v rámci nařízení č. 44/2001 zásady vypracované Soudním dvorem v kontextu Bruselské úmluvy“¹⁹.

38. Dodávám, že podle mého názoru bylo úmyslem zákonodárce to, aby za účelem dosažení cíle spočívajícího ve zjednodušení nařízení č. 44/2001 ve srovnání s ustanoveními, která byla obsažena v Bruselské úmluvě, bylo ustanovení písm. b) ve vztahu k písm. a) předmětem širokého výkladu. Z přípravných prací k tomuto nařízení²⁰, jakož i ze zprávy profesora Pocara k tzv. Úmluvě „Lugano bis“²¹, jejíž ustanovení byla upravena ve stejném smyslu, vyplývá, že zvláštní ustanovení obsažená v tomto písm. b) byla vytvořena za tím účelem, aby unikla obtížím při uplatňování pravidla obsaženého v tomto písm. a), které vyplývají z judikatury v rozsudcích *Industrie Tessili Italiana Como* a *De Bloos*²². Zdá se nicméně, že ve výše uvedeném rozsudku *Falco Privatstiftung a Rabitsch*²³ zvolil Soudní dvůr relativně restriktivní přístup k tomuto písm. b).

13 — Posledně uvedený bod má totiž subsidiární povahu ve vztahu k prvnímu z nich, jak vyplývá z uvedeného písm. c), v němž je uvedeno, že „nepoužije-li se písmeno b), použije se písmeno a)“ (zvýrazněno autorem stanoviska).

14 — Úř. věst 1972, L 299, s. 32, ve znění následných Úmluv týkajících se přistoupení nových členských států k této úmluvě.

15 — Především viz rozsudky ze dne 25. října 2012, *Folien Fischer a Fofitec* (C-133/11, bod 31); ze dne 7. února 2013, *Refcomp* (C-543/10, bod 18), jakož i ze dne 14. března 2013, *Česká spořitelna* (C-419/11, bod 27).

16 — Viz devatenáctý bod odůvodnění nařízení č. 44/2001.

17 — Rozsudky *Falco Privatstiftung a Rabitsch* (uvedený výše, body 48 až 57 a citovaná judikatura), jakož i *Česká spořitelna* (uvedený výše, body 43 a 44).

18 — Viz rozsudek *Falco Privatstiftung a Rabitsch* (uvedený výše, bod 54), který v této souvislosti odkazuje na body 94 a 95 stanoviska generální advokátky Trstenjak v této věci.

19 — Tamtéž (bod 55). Zvýrazněno autorem stanoviska.

20 — Viz především návrh nařízení COM (1999) 348 final, s. 14.

21 — Pocar, F., Vysvětlující zpráva k Úmluvě o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech podepsané v Luganu dne 30. října 2007 (Úř. věst 2009, C 319, s. 1, body 49 až 51). Tato úmluva je závazná pro Evropské společenství, Dánské království, Islandskou republiku, Norské království a Švýcarskou konfederaci.

22 — Rozsudky ze dne 6. října 1976, *Industrie Tessili Italiana Como* (12/76, Recueil, s. 1473) a *De Bloos* (14/76, Recueil, s. 1497).

23 — V bodě 43 měl Soudní dvůr za to, že „rozšíření rozsahu působnosti čl. 5 bodu 1 písm. b) druhé odrážky nařízení č. 44/2001 by v tomto ohledu znamenalo obehýt vůli zákonodárce Společenství a narušilo by užitečný účinek uvedeného čl. 5 bodu 1 písm. c) a a)“.

39. Je nutné mít na paměti i jiné výkladové pravidlo nařízení č. 44/2001, a to pravidlo týkající se nezbytnosti vykládat pojmy v něm uvedené, a zejména pojmy týkající se pravidel pro určení příslušnosti, které obsahuje, autonomně, a to především s přihlédnutím k systematice a cílům uvedeného nařízení za účelem zajištění jeho jednotného uplatňování ve všech smluvních státech²⁴. To jednak znamená, že v zásadě nemůže být chápáno jako odkaz na právo členských států a především na právo soudu, jemuž byl spor předložen²⁵, a jednak, že nelze provádět neodůvodněná srovnání mezi uvedenými pojmy a pojmy obsaženými v ostatních ustanoveních unijního práva²⁶.

40. Tento přístup má v rámci této věci o to větší význam, že pojem „smlouva o autorizovaném prodeji“ použitý předkládajícím soudem v předběžných otázkách²⁷ není pojmem, který je v unijním právu definován²⁸ a může odkazovat na různé skutečnosti v právních rádech členských států, pokud ovšem všechny státy tento typ smlouvy znají²⁹. Kromě toho musím poznamenat, že ve výše uvedené věci De Bloos, která se již zabývala určením soudu příslušného k projednání žaloby na náhradu škody za nedodržení výpovědní doby při ukončení smlouvy o autorizovaném prodeji uzavřené mezi belgickou a francouzskou smluvní stranou, ani Soudní dvůr, ani generální advokát tento pojem nedefinovali, ať již z hlediska dotčených vnitrostátních právních řádů nebo z hlediska obecného a abstraktního.

41. Vzhledem k rozmanitosti smluv o autorizovaném prodeji je snazší poskytnout negativní definici³⁰, spíše než definici pozitivní. Je však možné zdůraznit některé náležitosti, které jsou pro tento typ smluv typické³¹, a to, že účelem smlouvy o autorizovaném prodeji je další prodej dotčeného zboží na smluveném území, autorizovaného prodejce si vybírá poskytovatel oprávnění k prodeji, autorizovaný prodejce je přinejmenším oprávněn k prodeji výrobků poskytovatele oprávnění nebo má dokonce výhradní právo, smluvní vztah je dlouhodobý, v případě poskytovatele oprávnění může existovat exkluzivita v dodávání zboží či poskytování služeb, autorizovaného prodejce může zatěžovat povinnost koupě zboží nebo dalšího prodeje a že se strany mohou rozhodnout pro společné zavádění propagačních technik³².

42. Dodávám, že i když kvalifikaci smlouvy o autorizovaném prodeji, kterou podal podle belgického práva předkládající soud ve sporném právním vztahu, zpochybnila společnost La Maison du Whisky, a tato kvalifikace by mohla být předmětem diskuze z hlediska skutečností obsažených ve spise, nemůže Soudní dvůr v souladu s ustálenou judikaturou sám posoudit či kvalifikovat skutečnosti nebo odpovídající ustanovení vnitrostátního práva³³.

24 — Viz především rozsudek Česká spořitelna (uvedený výše, bod 25 a citovaná judikatura).

25 — Tamtéž (bod 45 a citovaná judikatura).

26 — Především bylo rozhodnuto, že pojem „poskytování služeb“ ve smyslu článku 56 SFEU není rovnocenný pojmu „poskytování služeb“ ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. b) nařízení č. 44/2001. K odmítnutí zamýšlené analogie viz rozsudek Falco Privatstiftung a Rabitsch, uvedený výše (body 15, 33 a násl.), jakož i bod 59 a násl. stanoviska generální advokátky Trstenjak v této věci.

27 — Připomínám, že tento soud má za to, že smluvní vztah, na kterém společnost Corman-Collins zakládá svou žalobu, představuje tento druh smlouvy. Ve své druhé otázce tento soud upřesňuje, že se jeho žádost týká smlouvy o autorizovaném prodeji, „na základě které jeden účastník kupuje zboží od druhého účastníka, aby je prodával na území jiného členského státu“.

28 — Na rozdíl od toho, co existuje především u jiného druhu smluv o distribuci, které jsou smlouvami o obchodním zastoupení [směrnice Rady 86/653/EHS ze dne 18. prosince 1986 o koordinaci právní úpravy členských států týkající se nezávislých obchodních zástupců, Úř. věst L 382, s. 17; Zvl. vyd. 06/01, s. 177].

29 — Zatímco v právních rádech některých států, jako například Belgie (čl. 1 odst. 2 belgického zákona ze dne 27. července 1961), byla upravena v zákoně či ve správním předpise definice autorizovaného prodejce a specifický status této smlouvy, vychází v jiných členských státech tento smluvní institut zásadně z praxe, což neumožňuje zajištění homogenity tohoto pojmu.

30 — Tyto smlouvy se jasně odlišují od smluv o obchodním zastoupení, jelikož obchodní zástupce nemá pravomoc zastupovat zastoupeného, a dále od franšizové smlouvy, jelikož franšíza nespočívá v předání technického a administrativního know-how poskytovatelem nabyvateli franšizy.

31 — Poznávám, že část těchto náležitostí je považována v některých členských státech a některými autory za nezbytné náležitosti pro kvalifikaci dané smlouvy jakožto smlouvy o autorizovaném prodeji, zatímco na ostatní se vztahuje vůle stran, avšak tyto přístupy jsou podle mého názoru příliš rozmanité na to, aby z nich bylo možné vyvodit skutečné konstantní náležitosti.

32 — Oprávnění k dalšímu prodeji, jakož i jeho případný charakter výlučnosti, vyžadují určitou selektivitu ze strany poskytovatele oprávnění k prodeji, která vychází buď z práv duševního vlastnictví, nebo z politiky selektivní distribuce.

33 — V rámci řízení o předběžné otázce spadá veškeré posouzení skutkového stavu věci do pravomoci vnitrostátního soudu, přestože Soudní dvůr může v duchu spolupráce poskytnout tomuto soudu všechny informace, o nichž má za to, že jsou nezbytné. Především viz rozsudky ze dne 3. února 1977, Benedetti (52/76, Recueil, s. 163, bod 10) a ze dne 5. března 2009, Apis-Hristovich (C-545/07, Sb. rozh. s. I-1627, bod 32).

43. Právě s ohledem na všechny tyto úvahy je třeba odpovědět na druhou a třetí předběžnou otázku položenou předkládajícím soudem.

44. Mám za to, že výklad čl. 5 bodu 1 nařízení č. 44/2001 pro účely odpovědi na tyto otázky vyžaduje, aby bylo při respektování pořadí vymezeného obsahem tohoto ustanovení posouzeno, zda přeshraniční smlouva o autorizovaném prodeji zboží spadá buď do kategorie prodeje zboží ve smyslu písm. b) první odrážky tohoto bodu 1, nebo do kategorie poskytování služeb ve smyslu písm. b) druhé odrážky uvedeného bodu 1, anebo pokud tomu tak není, zda spadá pod jiné typy smluv, které jsou upraveny pod písm. a) tohoto bodu 1. Na úvod poukazuji na to, že je podle mého názoru třeba použít druhou z těchto tří možností, a to z důvodů, které následně vysvětlím.

2. Odmítnutí kvalifikace smlouvy o prodeji zboží ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. b) první odrážky nařízení č. 44/2001

45. Pro použití článku 5 bodu 1 písm. b) první odrážky nařízení na dotčený smluvní vztah se vyslovila společnost La Maison du Whisky. Tato společnost nejprve připomněla, že pro účely rozlišení smluv o prodeji zboží a smluv o poskytování služeb je třeba vycházet ze závazku, který je pro tyto smlouvy charakteristický³⁴, a poté uvedla, že pro smlouvu o autorizovaném prodeji zboží je charakteristický závazek poskytovatele oprávnění poskytnout autorizovanému prodejci zboží, které je předmětem dohody, což je závazek, který představuje logický následek práva poskytovatele oprávnění prodávat toto zboží na vymezeném území. Z toho tato společnost vyvozuje, že smlouva o autorizovaném prodeji se může týkat pouze prodeje zboží, což musí podle jejího názoru vést k úplnému vyloučení kvalifikace dané smlouvy jako smlouvy o poskytování služeb. Tento názor navazuje na přístup italského Corte suprema di cassazione (Itálie)³⁵, který se zásadně zakládal na Úmluvě OSN podepsané ve Vídni dne 11. dubna 1980³⁶, a liší se od přístupu jiných vnitrostátních soudů³⁷.

46. Vzhledem k tomu, že pro účely kvalifikace smlouvy ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. b) nařízení č. 44/2001 použil Soudní dvůr fakticky kritérium založené na nalezení závazku, který je charakteristický pro tuto smlouvu³⁸, bylo by k tomu, aby taková smlouva spadala pod ustanovení první odrážky uvedeného bodu b), nezbytné, aby plnění spočívající v prodeji představovalo samotnou podstatu smlouvy o autorizovaném prodeji.

47. Tak tomu však podle mého názoru není vzhledem k výše uvedeným úvahám o typických náležitostech smlouvy o autorizovaném prodeji zboží a dále vzhledem ke skutečnosti, že by došlo k opomenutí zvláštní okolnosti, že v tomto druhu obchodních vztahů je obvykle uzavírána rámcová distributorská smlouva, která se odlišuje od následných kupních smluv³⁹.

34 — Rozsudek ze dne 25. února 2010, Car Trim (C-381/08, Sb. rozh. s. I-1255, body 31 a násl.).

35 — Především viz rozsudek Corte suprema di cassazione ze dne 14. prosince 1999, č. 895, kritická připomínka od Ferrari, F., v *Giustizia civile*, 2000, I, s. 2333 a násl.

36 — Úmluva o smlouvách o mezinárodní koupi zboží.

37 — Francouzský, maďarský, nizozemský, švýcarský a americký soud, jimž byla tato otázka předložena, vyloučily smlouvy o distribuci obecně a smlouvy o autorizovaném prodeji speciálně z působnosti uvedené úmluvy (viz Ferrari, F., op. cit. s. 2338; a Witz, D., *Rec. Dalloz*, 2008, s. 2620 a násl.).

38 — Rozsudek Falco Privatstiftung a Rabitsch, uvedený výše (bod 54).

39 — V tomto smyslu viz s. 1517 stanoviska generálního advokáta Reischla ve věci, v níž byl vydán výše uvedený rozsudek De Bloos. Toto rozlišování, které je široce uznáváno v právních řádech členských států, vychází z rozdílů ve způsobech uzavírání smluv (objednávky podle rámcové dohody jsou obvykle prováděny spíše prostřednictvím nákupních poukázek, dopisů, elektronické pošty, než prostřednictvím dodatků k původní smlouvě), v účelu (cíl distribuce zboží na daném území za účelem získání trhu neexistuje u jednotlivé kupní smlouvy) a ohledně použitelných právních režimů (zejména pokud jde o omezené účinky klauzule o příslušnosti obsažené v těchto smlouvách).

48. Poukazuji na to, že důkaz o uzavření takové rámcové smlouvy nemůže vycházet z pouhé existence stabilního vztahu, který se odráží v následných prodejkách, bez písemných či ústních ujednání. Kromě toho je možné, že rámcová smlouva uzavřená mezi výrobcem a velkoobchodníkem, nebo velkoobchodníkem a maloobchodníkem nespádá pod kvalifikaci smlouvy o autorizovaném prodeji zboží⁴⁰.

49. Proto se domnívám, že je-li prokázáno, že smluvní strany skutečně uzavřely smlouvu o autorizovaném prodeji zboží, nemůže soud, jemuž byl předložen spor týkající se takového smluvního vztahu, založit svou příslušnost na hraničním určovateli, který spočívá v místě dodání prodaného zboží ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. b) první odrážky nařízení č. 44/2001.

3. Přípuštění kvalifikace smlouvy jakožto smlouvy o poskytování služeb ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. b) druhé odrážky nařízení č. 44/2001

50. Komise zastává názor, že je na dotčený smluvní vztah třeba použít čl. 5 bod 1 písm. b) druhou odrážku nařízení č. 44/2001. K tomuto názoru se připojuji za předpokladu, že se v daném případě skutečně jedná o smlouvu o autorizovaném prodeji zboží, a nikoli o pouhé prodejní vztahy stabilní povahy. Tímto podstatným rozdílem se budu zabývat později.

51. Ve výše uvedeném rozsudku Falco Privatstiftung a Rabitsch zdůraznil Soudní dvůr nutnost autonomního výkladu pojmu „poskytování služeb“ ve smyslu tohoto ustanovení a rozhodl, že „pojem služby znamená přinejmenším to, že strana, která je poskytuje, [jednak] vykonává určitou činnost [jednak tak činí] za úplatu“⁴¹.

52. Pokud je mi známo, je tento případ pro Soudní dvůr první příležitostí pro použití kritérií, která takto identifikoval, případně pro upřesnění jejich dosahu⁴².

53. Domnívám se, že v zájmu zajištění soudržnosti judikatury je třeba vzít v úvahu jednotlivé prvky definice, které poskytl Soudní dvůr v uvedeném rozsudku, avšak zejména vzhledem k cílům, jimiž se řídilo přijetí tohoto ustanovení, nepoužít k dotčenému konceptu příliš restriktivní přístup⁴³. Jelikož cílem autorů nařízení č. 44/2001 bylo zjednodušit pravidla pro určení příslušnosti ve smluvních věcech⁴⁴, je nezbytné zajistit, aby zvláštní ustanovení článku 5 bodu 1 písm. b), jež jsou určena k zamezení použití složitějšího mechanismu, s nímž počítá obecnější norma obsažená v článku 5 bodu 1 písm. a) uvedeného nařízení, nepozbyla užitečného účinku.

40 — Jestliže se například určitá společnost v rámcové dohodě zaváže ke každoroční koupi několika tisíců počítačů neoznačených ochrannou známkou, ale na základě kupních smluv uzavíraných měsíčně, které budou mít individuální charakter, jelikož budou uzavřeny pro každou z dodávek, nepředstavuje taková smlouva smlouvu o autorizovaném prodeji, nýbrž pouhý dlouhodobý obchodní vztah.

41 — Body 29 až 33.

42 — V bodě 59 svého stanoviska ve věci, ve které byl vydán výše uvedený rozsudek Wood Floor Solutions Andreas Domberger, již sice generální advokátka Trstenjak použila tato kritéria u smlouvy o obchodním zastoupení, avšak Soudní dvůr, jemuž tato otázka nebyla položena, tak neučinil.

43 — V bodě 54 svého stanoviska ve věci Falco Privatstiftung a Rabitsch, uvedeného výše se generální advokátka Trstenjak také vyslovila ve prospěch širokého pojetí tohoto pojmu.

44 — Viz bod 38 tohoto stanoviska.

54. První kritérium určené Soudním dvorem ve smyslu připomenutém výše vyžaduje aktivní jednání, a nikoli pouhé zdržení se jednání⁴⁵. V tomto ohledu mám za to, že smlouva o autorizovaném prodeji zboží tomuto požadavku⁴⁶ odpovídá vzhledem k hlavnímu plnění, které uskutečňuje autorizovaný prodejce ve prospěch poskytovatele oprávnění, a to zajištění distribuce zboží poskytovatele oprávnění takovým způsobem, aby poskytovatel oprávnění nemusel vytvářet vlastní distribuční síť na vymezeném území a nespolehat se na další prodeje zajišťované nezávislými stranami. Poukazuji na to, že v rámci privilegovaných vztahů, které udržuje s poskytovatelem oprávnění, poskytuje autorizovaný prodejce plnění nad rámec činností pouhých prodejců tím, že obecně nabízí díky skladování nepřetržité zásobování zbožím poskytovatele oprávnění, zajišťuje poprodejní služby, je-li toto zboží trvanlivého charakteru, a může propagovat uvedené zboží prostřednictvím speciálních nabídek⁴⁷.

55. Pokud jde o druhé kritérium týkající se „úplaty“ za poskytnutou činnost, domnívám se, že jej nelze chápat ve striktním smyslu, jenž by mohl znamenat úhradu peněžní částky, neboť takový přístup by popřel existenci služeb, které jsou poskytovány bez kompenzace finančního charakteru a u nichž nelze mít pochybnosti, že spadají pod pojem „poskytování služeb“ ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. b) druhé odrážky nařízení č. 44/2001⁴⁸.

56. Pokud jde konkrétně o smlouvy o autorizovaném prodeji zboží, jsem toho názoru, že ekonomické protiplnění pro autorizovaného prodejce za výkon výše uvedené činnosti se odráží především v charakteristické výhodě, kterou mu přiznává poskytovatel oprávnění, a to územní exkluzivité, nebo alespoň záruce, že možnost prodávat zboží poskytovatele oprávnění na vymezeném území bude poskytnuta omezenému počtu autorizovaných prodejců. Kromě toho přiznává poskytovatel oprávnění autorizovanému prodejci příznivější postavení než pouhým dalším prodejcům tím, že mu poskytuje možnosti příznivějších způsobů plateb nebo know-how prostřednictvím školení. Taková selektivita a takové další výsady představují pro autorizovaného prodejce ekonomickou hodnotu, která jej může stimulovat k založení privilegovaných vztahů s poskytovatelem oprávnění a zcela se věnovat podpoře komercializace jeho výrobků.

57. Smlouva o autorizovaném prodeji zboží může být proto podle mého názoru kvalifikována pro účely použití pravidla pro určení příslušnosti uvedeného v čl. 5 bodu 1 písm. b) druhé odrážky uvedeného nařízení jako smlouva o „poskytování služeb“.

58. Tento přístup podporují i ustanovení nařízení Řím I, která je třeba v co největším možném rozsahu zohlednit při výkladu nařízení č. 44/2001⁴⁹, ačkoli Soudní dvůr není povinen tak činit automaticky⁵⁰. Připomínám, že bod 17 odůvodnění nařízení Řím I kvalifikuje „smlouvy o distribuci“, jejichž součástí jsou smlouvy o výhradním prodeji zboží, jako „smlouvy o poskytování služeb“ a vyzývá k použití stejného výkladu u nařízení č. 44/2001. Nepůjdu až tak daleko, abych měl obdobně jako Komise za to, že zákonodárce Společenství tak zvolil přístup, podle něhož jsou smlouvy o distribuci postaveny zcela

45 — Ve výše uvedené věci *Falco Privatstiftung a Rabitsch* (bod 31) Soudní dvůr vyloučil z kvalifikace „poskytování služeb“ smlouvu, kterou se majitel poskytovaného práva duševního vlastnictví zavazuje vůči svému smluvnímu partnerovi pouze k povinnosti nezpochybnit využívání tohoto práva tímto smluvním partnerem, a to z důvodů, že poskytnutím užívání uvedeného práva neposkytuje žádné plnění a zavazuje se pouze k přenechání volného užívání uvedeného práva smluvním partnerem.

46 — Generální advokátka Trstenjak navrhla odlišný přístup, když měla za to, že poskytování služeb předpokládá, že daná osoba uskutečňuje „určitou činnost nebo aktivní jednání“, přičemž tento argument ilustrovala *a contrario* odkazem na právní nauku a uvedla, že smlouva o autorizovaném prodeji není ani kupní smlouvou, ani poskytováním služeb (viz bod 57 a poznámka pod čarou na straně 56 jejího stanoviska ve výše uvedené věci *Falco Privatstiftung a Rabitsch*).

47 — Teleologická analýza takových smluv o distribuci, jako jsou smlouvy o autorizovaném prodeji, umožňuje zdůraznit skutečnost, že „tyto smlouvy jsou určeny k poskytování služby spočívající v získání a využívání lokálního trhu“ (Sindres, D., „De la qualification d'un contrat-cadre de distribution au regard des règles communautaires de compétence“, *Rev. crit. D. I. P.*, 2008, s. 863, bod 12 a citovaná právní nauka).

48 — Jedná se o případ bezplatných služeb (jde například o činnosti advokáta, které by mohl vykonávat *pro bono* ve prospěch žadatele o azyl). Část nauky má dokonce za to, že požadavek úplaty není nezbytnou náležitostí (viz Magnus, U., a Mankowski, P., *op. cit.*, s. 155, jakož i autoři citovaní v poznámce 474 tohoto díla).

49 — Vůle zákonodárce, aby bylo dbáno na takovou soudržnost, je vyjádřena v bodě 7 odůvodnění nařízení Řím I.

50 — Poznámám, že ačkoli v rámci výše uvedené věci *Falco Privatstiftung a Rabitsch* zdůraznila generální advokátka Trstenjak v bodech 67 až 69 svého stanoviska nezbytnost jednotného výkladu nařízení č. 44/2001 a nařízení Řím I, Soudní dvůr tuto úvahu do odůvodnění svého rozsudku nepřevzal.

na roveň smlouvám o poskytování služeb, protože tento bod odůvodnění sice uvádí, že smlouvy o distribuci jsou smlouvami o poskytování služeb, avšak na konci uvádí, že se jedná o zvláštní smlouvy o poskytování služeb, které jsou předmětem zvláštních pravidel upravených v článku 4 nařízení Řím I⁵¹. Přikláním se však k tomu, aby Soudní dvůr výslovně zohlednil přístup zákonodárce v nařízení Řím I a použil takový způsob výkladu, který zajistí koherenci mezi tímto nařízením a nařízením č. 44/2001, tak jak to učinil v rozsudku ve věci Koelzsch⁵².

59. Aby se utvrdil v tom, že čl. 5 bod 1 písm. b) druhá odrážka nařízení č. 44/2001 je ustanovením, které se použije v projednávaném případě, musí vnitrostátní soud posoudit, zda ve sporu, který mu byl předložen, dochází k reciprocitě závazků srovnatelné s poskytováním služeb, tedy reciprocitě, která přesahuje úroveň pouhých obchodních vztahů, které mají stabilní charakter.

60. Dlouhodobý dodavatelský vztah mezi výrobcem nebo velkoobchodníkem a maloobchodníkem je totiž podle mého názoru srovnatelný s prostou smlouvou o koupi zboží, a spadá tedy pod zvláštní pravidlo pro určení příslušnosti upravené v čl. 5 bodu 1 písm. b) první odrážce uvedeného nařízení, i když je tento obchodní vztah fakticky exkluzivní nebo dlouhodobě stabilní. Na druhé straně, přestože má domnělý kupující-autorizovaný prodejce jasné zvláštní smluvní závazky⁵³ a tyto závazky jsou založené na ekonomickém protiplnění, které poskytuje prodávající-poskytovatel oprávnění k prodeji⁵⁴, je možné mít za to, že takovýto smluvní distributorský vztah odpovídá poskytování služeb ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. b) druhé odrážky nařízení č. 44/2001.

61. Připomínám, že důkazní břemeno o tom, že tyto náležitosti, které jsou rozhodné pro založení příslušnosti, jsou součástí okolností sporu, nese u soudu, jemuž byl spor předložen, strana, která se dovolává existence smlouvy o autorizovaném prodeji zboží, jež zahrnuje poskytování služeb, které lze odlišit od prosté kupní smlouvy. Dodávám, že taková kvalifikace musí být založena na specifické analýze smluvního vztahu, a nikoli na definici tohoto typu smluv, která může být obsažena v *lex fori*.

62. Jestliže tedy bylo náležitě prokázáno, že se jedná o poskytování služeb, bude moci soud, jemuž byl předložen spor týkající se smlouvy o autorizovaném prodeji, založit svou příslušnost na hraničním určovateli, který se týká místa, kde služby byly nebo měly být poskytovány, na základě druhé odrážky uvedeného písm. b).

4. Vyloučení článku 5 bodu 1 písm. a) nařízení č. 44/2001

63. Prostřednictvím své druhé otázky, jejíž posouzení následuje z důvodů uvedených výše až po třetí otázce, se předkládající soud táže, zda smlouva o autorizovaném prodeji zboží, na jejímž základě jedna strana nakupuje zboží od druhé strany za účelem jeho prodeje na území jiného členského státu, spadá do působnosti článku 5 bodu 1 písm. a) nařízení č. 44/2001.

51 — První odstavec uvedeného článku 4 totiž obsahuje kolizní pravidla pro smlouvy o poskytování služeb (písm. b), která se liší od pravidel upravených pro smlouvy o distribuci (písm. f).

52 — V bodě 33 a násl. tohoto rozsudku ze dne 15. března 2011 (C-29/10, Sb. rozh. s. I-1595) Soudní dvůr rozhodl, že čl. 6 odst. 2 písm. a) Římské úmluvy ze dne 19. června 1980 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, od níž je odvozeno nařízení Řím I, musí být vykládán ve světle výkladu určovatelů upravených v čl. 5 bodu 1 Bruselské úmluvy, od níž je odvozeno nařízení č. 44/2001, neboť tyto určovatelé vymezují pravidla pro určení soudní příslušnosti pro stejné oblasti a utváří podobné pojmy.

53 — Jedná se o závazky ve smyslu skladování, zajišťování poprodejních služeb nebo marketingu.

54 — Toto protiplnění může především mít buď podobu zvláštních slev, nebo možností příznivějších způsobů plateb v návaznosti na úspěšnost prodeje, anebo podpory při distribuci nebo marketingu.

64. Corman Collins a belgická vláda odpovídají kladně a vycházejí přitom z nepodloženého postulátu, že smlouvy o autorizovaném prodeji zboží nejsou ani smlouvami o prodeji zboží, ani smlouvami o poskytování služeb, nebo, alespoň podle belgické vlády, nespádají „pouze“ do některé z těchto dvou kategorií smluv uvedených v čl. 5 bodu 1 písm. b) uvedeného nařízení. Tento názor byl přijat v judikatuře některých členských států a je zastáván částí právní nauky⁵⁵.

65. Na podporu tohoto tvrzení bylo předloženo několik argumentů. Jedním z nich je, že ke sjednocení pravidel pro určení příslušnosti v rámci Unie může vést pouze doslovný výklad pojmů. Další argument spočívá v tom, že provedení kvalifikace nemůže vést k volbě příliš zjednodušeného přístupu, který by nezohledňoval mnohočetnost forem, které může vykazovat smlouva o autorizovaném prodeji, a opomíjí zohlednit specifika, která může mít v právních rádech různých členských států. Tyto argumenty mě však nepřesvědčily, zaprvé proto, že většina obchodních vztahů má rozmanité formy a je ztěžší vhodná ke kvalifikaci umožňující sjednocení konceptů a zadruhé proto, že k výkladu pojmů obsažených v nařízení č. 44/2001 a tedy k rozhodnutí, jaké druhy sporů pod něj spadají, nemůže být použit čistě srovnávací přístup, neboť Soudní dvůr opakovaně rozhodl, že je třeba zvolit jejich autonomní definici.

66. Mám naopak za to, že smlouva o autorizovaném prodeji musí být z důvodů uvedených výše kvalifikována jako smlouva o poskytování služeb ve smyslu článku 5 bodu 1 písm. b) nařízení č. 44/2001.

67. Z ustanovení čl. 5 bodu 1 písm. c) uvedeného nařízení přitom vyplývá, že pravidlo pro určení příslušnosti obsažené v písm. a) tohoto ustanovení se má použít jen alternativně, a to v případě, že se nepoužijí pravidla pro určení příslušnosti v písm. b) uvedeného ustanovení. Podle mého názoru se již v této věci za těchto podmínek není třeba dále dotazovat na použití první z těchto dvou sérií pravidel.

68. Některá výkladová kritéria čl. 5 bodu 1 písm. a) nařízení č. 44/2001 budou nicméně poskytnuta subsidiárně v rámci odpovědi na čtvrtou předběžnou otázku, která přestože to její znění výslovně nenaznačuje, se ve skutečnosti týká výkladu tohoto ustanovení.

69. V případě druhé a třetí předběžné otázky proto navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl tak, že čl. 5 bod 1 písm. b) druhá odrážka nařízení č. 44/2001 je ustanovením tohoto nařízení, které je použitelné pro účely určení soudu příslušného k projednání žaloby týkající se přeshraniční smlouvy o autorizovaném prodeji, jež zahrnuje zvláštní smluvní závazky týkající se distribuce zboží, prodávaného poskytovatelem oprávnění, prováděné autorizovaným prodejcem, jelikož takový druh smlouvy spadá pod smlouvy o poskytování služeb ve smyslu uvedeného ustanovení.

C – Identifikace závazku, o němž se jedná, ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. a) nařízení č. 44/2001 (čtvrtá otázka)

70. Čtvrtá předběžná otázka zní takto: „V případě záporné odpovědi na předchozí dvě otázky, je v případě ukončení smlouvy o autorizovaném prodeji sporným závazkem závazek prodávajícího-poskytovatele oprávnění k prodeji nebo závazek kupujícího-autorizovaného prodejce?“

55 — Viz zejména rozsudky Cour de cassation (Francie) ze dne 23. ledna 2007 (kasační opravný prostředek č. 05-12.166, *La semaine juridique*, éd. générale, note de T. Azzi), ze dne 5. března 2008 (kasační opravný prostředek č. 06-21.949, *Rec. Dalloz*, 2008, s. 1729, note de H. Kenfack) a ze dne 9. července 2008 (kasační opravný prostředek č. 07-17.295, *Rev. crit. D. I. P.*, 2008, s. 863, note de D. Sindres), jakož i odkazy citované v poznámce pod čarou 4 tohoto stanoviska.

71. Tato formulace je přinejmenším nejasná vzhledem k ustanovením, o jejichž výklad se žádá⁵⁶. I přes tuto nejednoznačnost mám za to, že Soudní dvůr může poskytnout užitečnou odpověď na čtvrtou otázku, která mu byla položena, vzhledem k jejímu výslovnému odůvodnění obsaženému v předkládacím rozhodnutí. Soud *a quo* totiž upřesňuje, že „pouze v případě, že smlouva o autorizovaném prodeji nebude kvalifikována jako smlouva o prodeji zboží nebo poskytování služeb, bude zapotřebí určit [co] je sporným závazkem, o který se v projednávaném případě jedná ve formulované žalobě“⁵⁷. Z tohoto odůvodnění vyplývá, že otázka obsahuje chybu, jelikož soud zamýšlel odkázat nikoli na případ, že nelze použít ani písm. a), ani písm. b) článku 5 bodu 1 nařízení č. 44/2001, nýbrž ve skutečnosti, že se nepoužije ani první, ani druhá odrážka uvedeného písm. b)⁵⁸.

72. Jelikož má Soudní dvůr k tomuto účelu dostatečné informace, může být otázka přeformulována⁵⁹ v tom smyslu, že podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda v případě, že spor v původním řízení nespadá pod čl. 5 bod 1 písm. b) nařízení č. 44/2001 – což je v rozporu s odpovědí, kterou navrhuji – je „závazek, o němž se jedná“, ve smyslu písm. a) tohoto článku 5 bodu 1 závazkem prodávajícího-poskytovatele oprávnění k prodeji, anebo závazkem kupujícího-autorizovaného prodejce.

73. V této souvislosti společnost Corman-Collins tvrdí, že jelikož závazek poskytovatele oprávnění k prodeji spočívá v umožnění autorizovanému prodejci využít jeho práva výhradního prodeje na určitém území, musí být žaloba na náhradu škody podána u soudů se sídlem na tomto území⁶⁰.

74. Stejně jako Komise se domnívám, že odpověď na tuto otázku musí být nalezena v judikatuře Soudního dvora týkající se výkladu článku 5 bodu 1 první věty Bruselské úmluvy. K tomu připomínám, že se znění čl. 5 bodu 1 písm. a) nařízení č. 44/2001 doslova shoduje se zněním tohoto ustanovení uvedené úmluvy a že již dříve bylo rozhodnuto, že prvnímu z těchto ustanovení musí být proto přiznán stejný dosah, jako má druhé z nich⁶¹.

75. Z hojné judikatury Soudního dvora k čl. 5 bodu 1 Bruselské úmluvy, na kterou je třeba navzdory zjištěným obtížím v souvislosti s jejím prováděním⁶² i nadále odkazovat, vyplývá série kritérií umožňujících určit soud příslušný ve smluvních záležitostech, která jsou relevantní především z hlediska závazku, který je třeba vzít v úvahu pro tyto účely, a z hlediska určení místa jeho splnění.

76. Jednou z těchto zásad vyvozených judikaturou je, že pojem „závazek, o němž se jedná“, který je obsažen v čl. 5 bodu 1 písm. a) nařízení č. 44/2001, odpovídá závazku, který vyplývá z dotčené smlouvy⁶³, jejíhož nesplnění se dovolává žalobce k odůvodnění své žaloby⁶⁴. Soudní dvůr již především rozhodl, že v případě, že je žalobce autorizovaným prodejcem, který uplatňuje své právo na náhradu

56 — Společnost La Maison du Whisky má dokonce za to, že je nemožné odpovědět na takto položenou otázku, jelikož je založena na několika nejasnostech.

57 — Viz poslední bod předkládacího rozhodnutí.

58 — Je třeba připomenout, že tato první a druhá odrážka odkazuje na „prodej zboží“ a „poskytování služeb“.

59 — Spolupráce zavedená článkem 267 SFEU umožňuje Soudnímu dvoru přeformulovat předběžnou otázku za účelem poskytnutí užitečné odpovědi vnitrostátnímu soudu pro vyřešení sporu, který projednává (zejména rozsudek ze dne 14. října 2010, Fuß, C-243/09, Sb. rozh. s. I-9849, bod 39).

60 — Tento názor vyjádřila také belgická vláda v rámci své odpovědi na druhou předběžnou otázku.

61 — Výše uvedené rozsudky Falco Privatstiftung a Rabitsch (body 48 až 57 a citovaná judikatura), jakož i Česká spořitelna (body 43 a 44).

62 — Ve své výše uvedené zprávě k Úmluvě „Lugano bis“ (body 44 a násl.) připomíná profesor Pocar metody, které byly neúspěšně navrhovány k pokusu o jejich nápravu. Poukazují na to, že čl. 7 bod 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. L351, s. 1), které je přepracovaným zněním nařízení č. 44/2001, neukončil složitý mechanismus vyplývající z uvedené judikatury.

63 — Podle mého názoru může dotýčný závazek vyplývat buď ze samotné smlouvy, nebo z účinků, které jí použitelný zákon přiznává. Viz bod 1518 výše uvedeného stanoviska generálního advokáta Reischla ve věci De Bloos: „Předmětem řízení je hlavní závazek [poskytovatele oprávnění], přestože důsledky porušení tohoto zákazu upravuje zákon“.

64 — Zejména viz rozsudky De Bloos (uvedený výše, body 9 až 14); ze dne 29. června 1994, Custom Made Commercial (C-288/92, Recueil, s. I-2913, bod 23), jakož i Česká spořitelna (uvedený výše, bod 54 a citovaná judikatura).

škody nebo se dožaduje ukončení smlouvy z důvodu, že druhá strana porušila právo, odkazuje uvedený pojem na závazek poskytovatele oprávnění k prodeji, který odpovídá smluvnímu nároku, na němž jsou tyto žaloby založeny⁶⁵. Je na vnitrostátním soudu, jemuž byl spor v původním řízení předložen, a nikoli na Soudním dvoru, aby definoval přesný obsah tohoto závazku.

77. I když předkládající soud tuto otázku jako takovou nepokládá, zdá se mi v zájmu jeho úplného poučení nezbytné upozornit jej na skutečnost, že určením místa splnění závazku, o nějž se jedná, se již také zabývalo několik rozsudků Soudního dvora. Z těchto rozsudků vyplývá, že místo, kde „byl nebo měl být splněn“ sporný smluvní závazek ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. a) nařízení č. 44/2001, musí být určeno podle zákona, který uvedený závazek upravuje, v souladu s kolizními pravidly použitelnými v členském státě, v němž má sídlo soud, jemuž byl spor předložen⁶⁶.

78. Nakonec, jak tvrdí Komise, Soudní dvůr uvedl, že pokud je nesporné, že je žaloba žalobce založena nikoli na jediném, nýbrž na vícero závazcích vyplývajících ze stejné smlouvy a že místo splnění není podle použitelného zákona u všech těchto závazků stejné, musí se vnitrostátní soud pro účely rozhodnutí o vlastní příslušnosti orientovat podle zásady, že příslušenství sleduje věc hlavní⁶⁷. V případě, že jsou uvedené závazky rovnocenné v tom smyslu, že žádnému z nich nelze přiznat hlavní postavení ve srovnání s ostatními, Soudní dvůr rozhodl, že soud, jemuž byl spor předložen, je příslušný jen pro rozhodnutí o části žaloby týkající se závazků, jejichž místo splnění se nachází na vnitrostátním území, a nikoli té části týkající se závazků, které musí být splněny v jiném členském státě⁶⁸. Předkládající soud bude muset určit, zda je tomu tak i ve sporu, který projednává.

79. Je tedy třeba dospět k závěru, že v případě, že čl. 5 bod 1 písm. a) nařízení č. 44/2001 je pravidlem pro určení příslušnosti, které Soudní dvůr prohlásí za použitelné v takové věci, jako je věc v původním řízení, bude podle mého názoru třeba odpovědět na čtvrtou otázku v přeformulovaném znění tak, že „závazek, o nějž se jedná“ ve smyslu uvedeného ustanovení, je smluvním závazkem poskytovatele oprávnění, jehož nesplnění uplatňuje autorizovaný prodejce na podporu své žaloby.

V – Závěry

80. S přihlédnutím ke všem výše uvedeným úvahám navrhuji Soudnímu dvoru, aby na předběžné otázky položené tribunal de commerce de Verviers odpověděl následujícím způsobem:

„1) Článek 2 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, ve spojení s články 3, 4 a čl. 5 bodem 1 uvedeného nařízení musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby vůči žalovanému s bydlištěm nebo sídlem v jiném členském státě bylo použito takové vnitrostátní pravidlo pro určení příslušnosti, jako je pravidlo obsažené v čl. 4 odst. 1 zákona ze dne 27. července 1961 o jednostranném ukončení distributorských smluv uzavřených na dobu neurčitou, ve znění zákona ze dne 13. dubna 1971 o jednostranném ukončení smluv o autorizovaném prodeji, které upravuje příslušnost belgických soudů v případě, že autorizovaný prodejce, který má sídlo na belgickém území, podá žalobu proti poskytovateli oprávnění k prodeji z důvodu ukončení smlouvy o autorizovaném prodeji, která má účinky na celém tomto území nebo jeho části, a to nezávisle na místě sídla žalovaného.

65 — Výše uvedený rozsudek De Bloos (body 14 a 15), přičemž je třeba připomenout, že v této věci se měl Soudní dvůr rovněž vyslovit k žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané belgickým soudem v rámci sporu týkajícího se smlouvy o autorizovaném prodeji.

66 — Výše uvedený rozsudek Custom Made Commercial (bod 26); rozsudek ze dne 5. října 1999, Leathertex (C-420/97, Recueil, s. I-6747, bod 33), jakož i výše uvedený rozsudek Česká spořitelna (bod 54 a citovaná judikatura).

67 — V bodě 19 rozsudku ze dne 15. ledna 1987, Shenavai (266/85, Recueil, s. 239) je doplněno, že „jinými slovy, v případě vícero závazků bude příslušnost soudu určena podle hlavního závazku“.

68 — Výše uvedený rozsudek Leathertex (body 39 až 42). V této věci, která se týkala ukončení smlouvy o obchodním zastoupení, měl belgický soud v souladu s judikaturou Soudního dvora za to, že povinnost zaplatit kompenzaci za výpověď této smlouvy musí být splněna v Belgii, zatímco povinnost hradit provizi musí být splněna v Itálii.

- 2) Článek 5 bod 1 písm. b) druhá odrážka nařízení č. 44/2001 upravující příslušnost ve sporech týkajících se smluv o poskytování služeb se použije pro účely určení soudu příslušného k projednání žaloby, kterou žalobce se sídlem v členském státě uplatňuje vůči žalovanému se sídlem v jiném členském státě práva plynoucí ze smlouvy o autorizovaném prodeji, což vyžaduje, aby smlouva, která váže smluvní strany, skutečně zahrnovala zvláštní smluvní závazky týkající se distribuce zboží, které prodává poskytovatel oprávnění, autorizovaným prodejcem.
- 3) Podpůrně, je-li čl. 5 bod 1 písm. a) nařízení č. 44/2001 použitelný za takových okolností, jako jsou okolnosti sporu v původním řízení, ve kterém kupující-autorizovaný prodejce podává žalobu proti prodávajícímu-poskytovateli oprávnění k prodeji z důvodu ukončení jejich smluvních vztahů, je závazkem, o němž se jedná, ve smyslu uvedeného ustanovení, závazek prodávajícího- poskytovatele oprávnění, který plyne z dotčené smlouvy a jehož nesplnění uplatňuje žalobce na podporu své žaloby.“